

**BO‘LAJAK FIZIKA O‘QITUVCHISINI KASBIY TAYYORLASHDA ZAMONAVIY
FIZIKA O‘QITISH METODIKASINING O‘RNI**

Muxlisa Soliyeva Ikrom qizi

Nizomiy nomidagi TDPU

Fizika-matematika fakulteati tyutori

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8432170>

Annotatsiya. Zamonaviy hayotning har bir jabhasida, jumladan, ta‘lim tizimida turli soha, fan mutaxassislariga ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Ta‘limda bilimi yuqori va tajribali fizika o‘qituvchilariga ham ehtiyoj borligi buning isbotidir. Bunda ularni kasbiy tayyorlashda metodik fanlar chuqur o‘rin egallaydi. Shu boisdan bo‘lajak fizika o‘qituvchisini kasbiy tayyorlashda zamonaviy fizika o‘qitish metodikasining o‘rni haqidagi fikr-muloahazalarga e‘tibor berish mazkur maqolaning mazmunini tashkil etadi.

Kalit so‘zlar: Fizika o‘qituvchisi, fizika o‘qitish metodikai, ijtimoiy jarayonlar, fan va texnika taraqqiyoti, kasbiy tayyorlash, bo‘lajak o‘qituvchilar.

Ishlab chiqarishni rivojlantirish bilan bog‘liq ijtimoiy jarayonlar, fan va texnika taraqqiyotining keyingi bosqichi talablari ta‘lim tizimini qayta qurishni, an‘anaviy maqsadga erishishning yangi yo‘llarini izlashni taqozo etadi. Shu jumladan, ta‘lim sohasi doirasida turli sohalarida faoliyat ko‘rsatish uchun malakali mutaxassislar tayyorlash masalasi ham bundan mustasno emas.

Bugungi kunda amalga oshirilayotgan oliy ta‘limni modernizatsiya qilish oliy ta‘lim oldiga yangi kasbiy vazifalarni qo‘ymoqda. Bo‘lajak o‘qituvchilar, bakalavr va ta‘lim magistrlerini kasbiy tayyorlashga yangi talablar darajasi ham shu sababli kun sayin ortib bormoqda. Ularni tayyorlashning yangi vazifalari talabalar o‘rtasida daraja va profillarni farqlashni amalga oshirish, kasbiy tayyorgarlik, integratsiyalashgan va tanlov kurslarini o‘qitish, yangi pedagogik, shu jumladan, axborot texnologiyalari, texnik o‘quv qo‘llanmalarini qo‘llash sohasida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishdan iborat. Shu munosabat bilan bo‘lajak o‘qituvchilarning fan tayyorgarligi umumiy o‘rta va oliy kasb-hunar ta‘limini isloh qilishning hozirgi bosqichi vazifalariga mos kelishini ta‘minlash zarur.

Oliy ta‘lim sohasini har tomonlama o‘zgartirish yoxud qo‘shimchalar kiritish, shuningdek, faoliyatning har bir aniq yo‘nalishi bo‘yicha kadrlar tayyorlash konsepsiyasiga chuqurroq e‘tibor berishni nazarda tutadi.

Hozirgi vaqtda oliy ta‘limda bo‘lajak soha mutaxassislarini kasbiy tayyorlash jarayonida o‘quv fanlari ichidagi salbiy aloqalarga ko‘proq e‘tibor qaratilmoqda. O‘quv fanlarini ajratilgan holda o‘rganish talabalar ongida o‘zlashtirilgan bilim, ko‘nikma va malakalarning alohida mavjud bo‘lishiga olib keladi, oliy o‘quv yurtlari bitiruvchilari esa faqat ta‘lim muassasalarida ishlash jarayonidagina kasbni o‘zlashtiradilar.

Ta‘limni axborotlashtirish va yagona axborot muhitini yaratish bo‘lajak fizika o‘qituvchilarini tayyorlash sohasida mutaxassislar tayyorlash muammolarini hal qilish bilan bevosita bog‘liq. Yangi avlodning keng ko‘lamli o‘quv materiallarini yaratish va ushbu materiallar bilan samarali ishlash uchun o‘qituvchilar va pedagog xodimlarning ijodiy faoliyatini rivojlantirishni qo‘llab-quvvatlash muammosining hal etilishi ham bo‘lajak fizika o‘qituvchilarini tayyorlashda duch kelinishi mumkin bo‘lgan salbiy vaziyatlarning oldini olinishiga xizmat qiladi.

Bo‘lajak o‘qituvchiga qo‘yiladigan kasbiy jihatdan muayyan talablar to‘plami o‘qituvchilik faoliyatiga kasbiy tayyorgarlik sifatida belgilanadi. Uning tarkibida, bir tomondan,

psixologik, psixofiziologik va jismoniy tayyorgarlik, ikkinchi tomondan, kasbiy mahoratning asosi sifatida ilmiy, nazariy va amaliy kompetensiyani ajratib ko‘rsatish o‘rinlidir.

Bo‘lajak o‘qituvchilar, xususan, fizika o‘qituvchilari uchun tayyorgarlik tuzilmasini qurishda gnostik (tadqiqot), konstruktiv va tashkiliy qismlarga chuqur ahamiyat berish muhim sanaladi. Bundan tashqari bo‘lajak fizika o‘qituvchisining kasbiy madaniyatini shakllantirishni ta‘minlaydigan protsessual yondashuvga ahamiyat berish ham joizdir.

Yana shuni aytish kerakki, bo‘lajak fizika o‘qituvchisini fanlararo didaktik muhitda kasbiy faoliyatga tayyorlash modelini ishlab chiqish o‘qitishning boshqa tamoyillarini amalga oshirishga yordam beradigan va fanlararo aloqalarni tizimli amalga oshirish uchun didaktik asos yaratadigan fanlararolik tamoyilini ta‘kidlaydi. Shining barobarida bo‘lajak fizika o‘qituvchisini kasbiy faoliyat jarayonlariga tayyorlashda zamonaviy fizika o‘qitish metodikasining ham o‘rni bordir. Bugungi kunda O‘zbekiston ta‘lim tizimi ta‘limni bilimga asoslangan yondashuvdan kompetensiyaga asoslangan yondashuvga qayta yo‘naltirish bo‘yicha jiddiy qadamlar qo‘ymoqda, bu an‘anaviy ta‘limdan farqli o‘laroq, bilim, ko‘nikma, malaka, amaliy tajribani egallashga qaratilgan jarayondir.

Ma‘lumki, bozor iqtisodiyotiga o‘tish sharoitida kasb-hunar ta‘limi yuqori darajadagi kasbiy mahorat va malakaga ega bo‘lgan ixtisoslashtirilgan kadrlar tayyorlashga e‘tibor qaratishi lozim.

Bo‘lajak fizika o‘qituvchisining metodik mahoratini shakllantirishda metodik mahoratni shakllantirish uchun belgilangan bosqichlarga asoslanadi. Shu boisdan uning nazariy asosini aqliy harakatlarni bosqichma-bosqich shakllantirish nazariyasi tashkil etadi. Va bunda bo‘lajak fizika o‘qituvchilarini tayyorlashda zamonaviy fanlarga, asosan, zamonaviy fizika o‘qitish metodikasiga diqqat qaratish foyda va yuqori samaraga xizmat qiladi.

Fizika ta‘limi yo‘nalishidagi bakalavr — bu kelgusida o‘z kasbini to‘liq egallagan, doimiy o‘sib borishga yo‘naltirilgan mutaxassis bo‘lib, uning kasbiy kompetensiyalarining asosi esa fizika bo‘yicha fundamental bilimlar, fizik eksperimentni tashkil etishga layoqat bo‘lishi kerakligini unutmazlik lozim. Fizika ta‘limi yo‘nalishidagi bakalavriat talabasi o‘zi tanlagan ta‘lim yo‘nalishiga muvofiq maxsus kompetensiyalarni egallashi kerak, bular esa boshqalar qatori fizika o‘qitish metoadikasi fanini chuqur egallashga doir bilimlarni hamda ilmiy-metodik kompetensiyalarni ham o‘z ichiga oladi. Xususan, o‘ziga xos ta‘lim, rivojlantiruvchi va tarbiyaviy funksiyalari bilan birgalikga aynan zamonaviy fizika o‘qitish metodikasi fani asosida o‘quv jarayonini amalga oshirishga tayyorlanayotgan bo‘lajak fizika mutaxassislari fizikaning fan sifatidagi konseptual-nazariy asoslarini, uning fan sifatidagi o‘rnini juda yaxshi bilishlari shart. Undan keyingi darajada o‘quv rejadagi boshqa o‘quv fanlari va qadriyatlarning umumiy sistemasini o‘zlashtirib olishlari kerak.

Xulosa qilib aytish mumkinki, ta‘limning rivojlantiruvchi va tarbiyaviy o‘ziga xos funksiyalarini zamonaviy fizika o‘qitish metodikasi fani bilan mujassamlashtirib o‘quv jarayonini amalga oshirishga tayyorlanayotgan bo‘lajak fizika fani o‘qituvchisi fizikaning fan sifatidagi konseptual-nazariy asoslarini, uning fan sifatidagi o‘rnini mukammal bilishi shart. Agar bo‘lajak fizika o‘qituvchilari zamonaviy fizika o‘qitish metodikai fanining fundamental asoslari haqida aniq tasavvurga ega bo‘lsalar, bu ularga har qanday vaziyatda turli xil ta‘lim muammolarini yechish imkonini beradi.

REFERENCES

1. Егорова И.С. Креативно-ориентированные задание как средство обучения математике будущих бакалавров педагогического образования, направленного на формирование у них креативной компетентности: Красноярск, 2016 г.
2. Коломин В.И. Система обеспечения фундаментальных знаний по курсу общей физики.г.Астрахань: Изд.дом«Астраханский университет», 2016.
3. Mirzaxmedov B.M., Djo‘rayev M., G’ofurov N., Sagatova G va boshqalar “Fizika o’qitish metodikasi” 1-qism Toshkent-2018.
4. M.T.Tolegenova. BO‘LAJAK FIZIKA O‘QITUVCHLARINING KREATIVLIK KOMPETENTSIYALARINI SHAKLLANTIRISH. SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 1 ISSUE 8 UIF-2022: 8.2 | ISSN: 2181-3337. 2022. 2434-2438-betlar.
5. Павлова М. С. Система организации фронтальных лабораторных работ: материалы XV Всероссийской науч.-практ. конф.–г.Глазов: ГГПИ, 2010.